Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СВЕТ

СССР ЗНАК ПОЧЕТА

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 13 апрель, 1978 шу ● № 44 (5866). ● Мах 2 кеп.

БОЛХЛО—СИЙ ДОЛА ЦIИ

КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума решенеш толамца кхочушъяра, нтIаг1ча пятилетка кхоалаг1а шу хьинарерча къахьетамца белгалдакхаран токхий социалистически декхарашъ тIаийнад ух шера Нохч-ГIалгIай АССР ЛIара промышленни предприяте, г1ишлоин транспортина организацией, колхозийн союзойн, халкъ бохкамо кхача доькхой коллективашца, тIара къахьетамгочо. Ший хьинарн ешн кхо ца деш бола, хьамсара пятилетка хьалхарча кхаь шера заланн СССР керда Конституци тIаийна шу дузача деннга кхочушъяра.

Цу даькъе яхьг бабьнарашта юкъе дукха производственникашца ца ще къахьеташ долура колхозийн сий лаькха доттаде г1ертарал совг1а, боллхо яха сий дола цIн бола, хьамсара хилийтара доцийнарг ший хьинарн ийзи кхо ца деш къахьеташ, хилдинна хьокхам а телаш шоай ноькъостий кердача хьокхамашка кхуллаш. Уж ба производства эффективности балха дикалн лаккъара, тIаийца декхарашъ толамца кхочушъ г1ехькочийн дара тIехьа яьржача социалистически яхьг сийг дегабораш, дикагIйола опытн толашг1йола къахьетамца методашъ шерра йоаржаераш, къахьеташ производственни дисциплина телхаерца, брак г1ранца цIенкаштта кьоьсам доаттаберашъ. Лоацца аьлче, боллхой класса сий лакха доаттаде г1ертарал а тIа-тIа из айде г1ертарал а уж ба.

Шоаш къахьеташ болча колективашкий метгел ишшта шоай сий къахьеташкхоьта юкъе хилдинна-лакха доаттадеш бола боллхой эзарш ба Нохч-ГIалгIай халкъа бохкаме къахьеташ. Царех ба Г1. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводера лекальщик А. Котиев, токарь М. Дзармотов, «Автосенеборудование» яхача Грозненски опытно - экспериментальни заводера бригадирашъ В. Туранин, Л. Хамзаев, спецСМУ-10 комплексийн бригада бригадир I-Хь. Цечоев, «Красный молот» заводера бригадир II-Рекмухаев, Нижненоженский АТП-гIаьнеш Ж. Оздоев, Грозненски производственни шийнн объединение № 4 болча цесера хIамца тса мотористка М. Котиева, ТРМЗ токарь У. Багашев, кхы аьккха бараш а. Царех дукхагIбарашъ нтIаг1ча нохчалгга задани кхочушъяь ба. Дуккьхьал шоаш доакха къахьеташ толамашъ башкх-лика хьанайтарал совг1а, цхий производственни хьокхамчо кхайленаш, дикагIйола опыт шерра дIайоьжийт новкъосташтта, царна эшаш доала новкъосташ ду, керда толамаш дахара уж оаргIаг1оаях. Боллхо яхача цIера сий халдинна ишшта лакха а доаттадеш къахьеташ бола производственникех доакха беркат доаг хIара колективнца.

Цхьаькха предприяте е организацин яц хьокхан эна мегарг1ола социалистически яхьг хьалхалатгаш боацаш. Ишшта цита ба шоай нормашъ тIаийца социалистически декхарашъ кхочушдеш бола боллхо. Из ца хоьш бан предприятий кулгалгочо, общественни организацией. Цар йоаттIаеча тайпара йоахо ян яхьг хьалхалаттарийн опыт шерра йоаржаера, г1ехьабусаш бараш царна г1ехьаькхебара, дикагIйоачча опнтахн къахьеташ методеш бизза лайта эсийтара. Из болх цIенкаштта тобара, улув аьхьаькка г1ехьваусар воацаш къахьеташтара бокхка бехтоткам тIаалатт хIара предприяте кулгалхоьта, партийн, профсоюзнн, комсомольскийн организацийта.

Цхьаькха промышленни участкашка яхьг бабьнача къаьст-къаьстача болхоьца дакъача толамий хаьхкинчаьл итогаш ян, хьалхалаттарийн опыт, дикагIйола методаш шерра дIайоьжийтар, толашг1бараш белгалбахара дола аьлжаран-конкурсан чакъхьаьн. Из болх къаьстта эсала — вIашт1ехьбаькхкхаб Грозненскй кога г1ирс бечен Нзарновски трикотажнин фабрикинца, Нохч - ГIалгIай цементин заводе, «Чечнисгеольтрест» трестса аьнкбетона конструкцей заводе, кхыча предприятешка. Къаьст-къаьста болхлой метгел бIарчча колектив а кердача къахьеташ толамашка кхуллара г1аберзабаь дола из лоарх1ане болх тесса лелаберг1а шеналь дIадакхка деза.

Болхлой, предприяте коллективе сий, белхтоькам айбеш, къахьеташкотта юкъера барт-цхьоаг1о чоаг1е-еш дола г1улакх ца бригадин методагIа къахьеташ, бахлоца шоаш шоай лицевой-счеташ лелаеда. Из болх дика вIашт1ехьбаькхкхаб «Красный молот», Г1. Алриева цIерагIча «Электроинструмент», «Электроприборн заводешка. Цар а ишшта кхчыар а опыт шерра йоаржаеда. Цар а ишшта кхчыар а опыт шерра йоаржаеда предприяте коллективе.

Болхлой сий айдара, тошагIбараш белгалбахара социалистически яьхь юкъьхьулаш дукха формашн методеш я. «Профессех дикатIнар», «ШIай тамагIа а долаш продукци кийчъер», «ДикагIйола къона болхло», «Катирхой хьехачча» яха а кхийола а сийлен цIерашъ яхара йола социалистически яхь кхетамца вIашт1ехьбаькха декхарийла я хIара предприяте партийн, профсоюзнн организацийн. «Улув пхьаькха» тIехьаусар воацаш, яхача девзаьх яхьг бохьнарашта тIалатта бехьткхам бокха хилар дIакхайта деза цар.

Болхлочун, ишшта бIарчча колективна сий лоцдеш дола г1улакхаш цIенаь дIадахара беррита болхлой, инженерно - технически болхлой оаргIаг1бара беза предприятей кулгIалхоца. Ишшта моллагIча колективе хила ший йоацача г1улакхех да хьаькъеламан производственни дисциплина телхаеца, брак йолаш продукци кийчъелга, болхлоца шоай мораш тIаийца декхарашъ кхочушъ ца деда. Из болх цIенкаштта тобара дьаькъе бокхка бехьткхам тIаалатт масеррашта, участкий начальникашта, бригадирашта, кагирхой хьехамчашта.

Болхло хьар сий долаш цIн а. Производственни хьокхамашца, общественни г1улакхашца, сахьетам лакха хилларца дуй сий лорадаь-хIаранс кхочушаьнна-хьаькъ-доаца декхар да.

РСФСР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА СЕССЕ

МОСКВА. (ТАСС). 11 апреле Поькхача Кремлевски дворецан зеленаьй дийнаьхь болх бол хилар йиссалаг1а харжача РСФСР Лаккхехьарча Совета арг1ан йоаца ворхI1ог1а сессе. Депутаташ дIахо йийнар РСФСР Конституци проект.

Къамаьл дьдраша белгалдоахар республике хиннга Талламе докладчик социально-экономически хьулаьмаш Конституци проекта тIа тешаеш хьаькъехьаьла, экономикен кулгалдарш дегIаьнгулдата бийлаьдика котаьлонаш яьхьаьта, халькъа вахара. Лаьмаьл тоаделлаьца, общественно-политически заторе территориа доаккхий оаьмаьлгочо. Цунна дерриг карагIлаьнарашъ — ленинскн парте хьаькъаьлс кулгалдарх хьаьмнар. Цунна массане а хьаллаьцар Коммунистически партин советски обществена кулгалду а лостам тела а ешъ хьларх болх а доаг тела а ешъ хьларх болх а доаг тела положенн.

Доккхвадаьл дуцнар депутоташа вай мехка хьаькъаьнен социалистически строис Iалашъьчеен советски гражданийн бокъонеш парг1атонеш. Планета тIарча миллионаш болча яьхь дагалоаллар, ахлар сессе тийбуна тIара Ростовски областа «Розпиа» яхача колхоза председателн депутата П. Е. Поспелова, — вайрча лиьца яьхьчаьнхинна, вай вахара хIара дешарг г1улаьх а тIа-тIа йийтара.

Мехка биографе юкъе лоарх1аМегIа бола собийтен советски цаьна даьнн белгалйоаьх хьаьгаьче керда толамий дахарш. ХIаьта уьш белгалдаьта лелоцна а хьинарг ийзьег цар. Ишшта цар хьаьлонн хьаьжеш-ра бокъо IIаьхо дегIайоаьлаш йоьл республике керда Конституци. Залг хиннгаьца тоаррашъ теха тIаийцар Кумбассерча горнийн депутата Н. М. Пупрас ше хьаьжеш боагIа сессе хьаьелла ан хьатIаотташ пятилетка кхаь шера план кхочушъяьлг ийнна баь хоьам.

Российски Федераце Конституци проекта республика гражданийта бокъо ly салаIа, уьнаьцIено лораеш. Сессе уьх тайнаьн цифраш йоаллайр: пятилетка шера шера пачтахьхьаьжен социальни страхование бюджетера болхлоцца, г1улакдерта яьха, цар берашта санаторно-курортаьш г1оаг1а а тохаш тIаийцар депутташна новкъостий Л. И. Брежнев, А. А. Громыко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, К. У. Черненко, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, Я. П. Рябов.

РСФСР Конституци проекта текст кхоьлера кийтъьра йоьла редакционни комисе балха итогий хьаьжьеьла хоам бор Комисе председателла, КПСС ЦК Политбюро членаьла кандидата депутата М. С. Соломенцева.

ИйсаьлаIа хержача РСФСР Лаккхехьарча Совета арг1ан йоацача ворхI1ог1а сессе болх, ахлар по, Российски Федераце керда Конституци проект дерриг лаьлхо йийца йоаьлаш йоьла этап я.

Сессе кхамьлаш дакъ ерриг ача классийн общества, социальни слойн — боллхой, ахархой, интеллигенце, РСФСР дукхача кхаьмийн народностийн вакалаш болча 34 депутата. Къамаьлаш дарша массане рауьл болаш лаьлаьлар Конституци проект. Цар белгалдаьлаьккхар проект Советски Союзан Конституцета лъьжжа хилар. Российски Федераце башхаьлонаш дьахьокъаьш тоаннга социалистически общества хьалаьшка хьежжен из ахлар.

Сесси йолча хана вай республика башхаьлонаш йиссалаг1а Российски Федераце Конституци тIаийцар, терказарна тIерзаьнна ихьайола предложенеш тийлар. Из ларде а лоацаш редакционни комисе предложенеш сийнай Конституци проектана дьхьадоа тIатохарашъ пийсаьрашъ юкъедоаладе ьына.

Комисе председателла уж хьулаьмаш дийца а дийца предложенн алар Российски Федераце керда Конституци тIаьна ьына.

Цуьл тIехьаг1а депутташъ Конституци тIаьна - болабелар. Массана рауьл а воацаш тIаийцар преамбула, тIара раьлеш а Российски Советски Федеративни Социалистически Республика йiарча Конституци а.

Залг чоаг1е тIоаррашъ тох. Депутташца чоаг1е дьхьаьла дуьнг Советски Россе Кортера Закон тIаийцар. Массана рауьл а воацаш тIаийнаьр РСФСР Конституци (Кертера Закон) тIаьнарен дIаккхийнадарен хьаькъьара РСФСР Лаккхехьарча Совета Декларации.

Докладчика—депутата М. С. Соломенцева лоца хьалдин кхаьмаьл дакъуьл тIехьаг1а Российски Федераце Лаккхехьарча Совето берригаш рауьл а воацаш тIаийнаьр РСФСР Конституци (Кертера Закон) юкъедоаладе порядка хьаькъьара Закон.

ИйсаьлаIа хержача РСФСР Лаккхехьарча Совета арг1ан йоацача ворхI1ог1а сессе дIаьхьовлаьр.

Сесси йолча хана вай республика башхаьлонаш йийтара.

РОССИЙСКИЙ СОВЕТСКИ ФЕДЕРАТИВНИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА КОНСТИТУЦИ (КЕРТЕРА ЗАКОН) ТIАЬЬАРЕН ДIАККХАЙКАДАРЕН ХЬАЬКЪЕХЬАРА

РОССИЙСКИ СОВЕТСКИ ФЕДЕРАТИВНИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА

ДЕКЛАРАЦИ

Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лаккхехьарча Совето, РСФСР халкъ IIегIаг1ен цуьл суверенни лойм хьаьлхьхьаьн Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Конституци (Кертера Закон) тIа а ян из 1978 шера 12 апреле деаз юкъедоалаьлар дIаьхьийка а ду.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, Кремль.
1978 шу, 12 апрель.

Хиш дехкача кхашка яь рейд

КХАШТА УЛУВ ГIОЛЛА

Малх хIанз а хьаькъаттабар, бабьцарча кхашка зелуш я хий дестача машинашца дIаухийта кIажарш. Уж ба кIанз хий тохан боаха Суженски райо «Коммунизма» болх ньаьнъ яьхча колхоза механизаторашъ. Колхоза, гидротехникана Costoea Мусаев дIагIаьрехьа. Уьш цIьнан агрегата. Тракторист Петр Голиков харша чу воаьл, улг а оттадъ хий кхьаьлаш.

— Дийнаьх а бус а ду оаха болх. Са новкъост Виктор Кузьмиченко кастта хьаьа вежаш ва, — йоаьх ю, — са метте дIа а этта болх ба. Агрегат тешаеш я тIаьа. Шийца а дийнаьхь буса 12 гектара хий тох оаха. Из ший норма гарга хул.

Цар агрегат чуйоаг1а хьаьлхьара механизированни отряд 73 гектара тIарча рожаи расписан хий теха ьынай. Хий техача гIоне ловацун дегIаьнай дIайийта хIамаш. Сийнача доаькъара лаьрхIа я из майда.

Берригача боькъаме хий техьхад 400 гектар совг1а кхаь

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ДЕШАРА СИСТЕМЕРА ШЕРА ИТОГАШ

Чаккдоалаш латт вай партен хаЛъеН вахаерча историческе событуца — СССР керла Конституци тІэщарца, Сийлахь-бокКхча Октября 60 шу дизаярца цхьан хаина нийсдеш политическин экономическин дешара системерга 1977—1978 дешара шу.

Вай республикерга чоМнаснташ, эзарашт хьахьеГамхой дешаГа баГІа дешара тайп-тайпарча формашкен системашкен.

Цу баГІа лаРде йиллаГ ленинскн теоретически тІехьалеНна ешІ йоІа шера пропагандаш, вай парте марксистско-ленинскн теории политикен, КПСС XXV съездеН КПСС ЦК Пленумийн материалашт, Сийлахь-бокКхча Октября 60 шу дизаРца хетаНъ материалашт Іомаелгаг.

Карарча дешара шера дешара еррИгачА формашкен системашкен вай республике 4000 гаРгІа йоІча тайп-тайпарча школашка, кружокашка, семинарашка дешаш ва 170 эзар совГІа саг. Дуккагі ЕА йоІча школашкен семинарашкен дика ІВашТІехьЕьхьа, лаХхача идейно-теоретическн боарамг хуЛ занятеш.

ХІаНз лоарХІаме этап хьаТІаотташ латт политическин экономическин дешара системе — итогаш я еш. Апрель —май бетташка республика партийн организацешка итогоН занятен хуРЛОлаш я. Цига декхар оттаду деша баГІарйа знанеН боарам мел лаКбеннаГ, дешара эффективность а пайда а меллаб ха, Іомаеш йоІа материал деша баГІараша мел кхеТалЬ, ІомаЬьча знанеех практике пайда мишта эз ха, вахна.

Дешара тайп-тайпарча формашкара итогоН занятен тайп-тайпара методика юкъе а кхуЛлаш хуРЛЬ.

ЛаХхерча звене теоретически семинараш яра, рефераташта защита яра, иштта кхЧча кеде хуРГЬа итогоН занятеш.

Теоретически конференцей темаш тайп-тайпара, ІомаЬ ЬьнначА проблемага хьежжа могаю. Масала, «Парте XXV съезда решенешца юкъаенна КПСС теорен политикан актуальн проблемаш» яха курс ІомаЬ ЬьнначУ тІехьаГІа итогоН конференци е меГаргІа укх темаех лаца: «КПСС XXV съезда решенешца ...ЬьежжА коммунистически хьехтАн балар актуальн проблемаш», «Марксизм-ленинизм — революционн эрганоаш еча гІулакхий ларД, КПСС гІулакхашка теоре, политика, практика цхьоаГІо», «Балха эффективность дикалн лаКхьар — вай экономика дІахо чІоаГІъ яра кертТера хьаЛ».

Іомаеш йоІча «ДегІаена содиализм кІаНн» яхача проблемаца теоретически конференце тема хІаЛа меГаргІа «КІаНн дешас болча марксистско-ленинскн хьехама историческн котало» яхарн кхиаРашн.

Маркхзма-ленинизма университеташкен партийно-боаХама активш школашкен итогоН занятеш экзаменаШ, КПСС теорен политикан юкъмоттигерча проблемаеХ, боаХама гІулакхашта экономически анализ яРах лаЬца, ХІаЬта идеологически кадрай факультете — партийнн пропагандА теоремаН методикаХн лаЬца яздаЬЬа дипломнн курсовин балХаШта защита яра хьисаПс хуРГЬа.

ЮкъмоттигерЧа темаех цаІ хьА а нйца собседованн яяза ярГьЬ партийнн дешара система юхьЬаПарчен юкъеРчи зненошка. ХІаЬта, нагаЬо сиНа ца цхьан партийнн организаце маркхзма-ленинизма ларДнй массеХ школа яе теоретическн конференце хьисаПе е меГаргІа итогоЬа занятеш.

1977—1978 дешара шера цхьоаЛлаГІчен шоллаГІчен циклацара предметашн курсашн ІомаЬ экономически дешара системе. Укхаза экзаменийн рефераташта защита яреН хьеЛаца яяза ярГьЬ итогоЬн занятеш.

Дешара ЬЬу толаме чаккхаЬкара, итогоЬн занятеш чаккхаЬхар дуХьА дика кийЬо яра партийнн организацешца пропагандистаца цхьана хьаЛхХаГІе а белгалГе еза дешара итогоЬн занятей формен ханаШ, хьаЦйта оттаергйоЛа темаш деша баГІарашца шоай хаинахьа Дакхачийна, дика кийЬо яра царца новкъостал де деза. ПоМещенеш, гойтара пособеш, пропаганда техническн средствашн кийчьЬра предприяте, организацей, колхозий, совхозий экономическнн техническнн службашн оарДагІьяха еза.

Методическнн экономическнн советий члений бахха ТІа нинциативА дуккагІе хуРГЬОла гІулакх де деза. Занятешта кийчьуча хана хиланза ярйОца методическн рекомендацеш кийчьелга ТІаДилла деза царца. КПСС горкомашкарчен райкомашкарчен партийнн кхЬчен библиотекийн ботА тоабе, «политическнн экономическнн дешара системерча итогоЬн занятешта кийЬо еча пропагандистаШ ешаГІен Деша баГІараштен йокъостаца йоІа библиотекеХ яхаш девнз а йоІаш цар боХ тахка беза. Литературта тематически выставкашн ВашТІехьЬяха еза.

Курсий юкъмоттигерча дешаех лаца обзорнин тематическн лекцеш еНанза, дуккха цхьана болаш а кхьаСт-кхьаста болаш а консультацеш елга ВашТІехьЬаНхьанза баргІащ теоретическн семинарийн пропагандистаШ кулгалхойн. Цу ГІулакха пропагандистаШ шоайн а хиЛа беза дика кийЬо яь. КПСС горкомашен райкомашен теоретическн семинарийн пропагандистийн кулгалхойн кхьастта семинараш яяза ярГьЬ. Итогоьн занятеш чаккхаХарА кийЬо еча теоретическн методическнн новкъостал де деза царца. Пропагандистийн семинрашка дешара итогаш ярца дуХьаДенца дерриГа дешаш бокъонца дувца, занятеш чаккхаХарца планашка хьажа, кхьаст-кхьастача пропагандисташка ладувГІа, политическнн экономическнн дешара системерца дешара шу чаХдоала тІехьЬара этап ВашТІехьЬяккхарца опыт дІа-хьа эца еза.

Итогаш елга корта болаш, ІЬоаГІа цинц болаш хиЛа деза. Царех ЛъхХинНарашца бокъонца таХка, партийнн бюрофийн комитетийн заседанешка, комсомолийн собранешка ладувпа деза. ЧІоаГІа ЛоарХІаме да, партена чухьара вахар тондара, партийнн организаце пийГІулакхий корта болаш лепо дара, деша баГІарийн политическнн кхьастаГамса хьаГІоаг ийдара, массово-политическнн болаш тоабара дешаро мел ГІо дЬоЛ хар.

Декхар ленах лаТ ЬьЬча, ни латт, политическнн экономическнн дешар ВашТІехьЬаккхара дЬаЬЬе хьоачамбойцарашн теркал да дЬрашн пийДеина мотТигашн хьагучаНхарах, уж ДІаяхара тІедерзадь практическнн гІулакхашн белгалдарах.

Агитиколектийн кулгалхой, политинформаторийн, агитаторийн дешара итогийн анализ е, ІоЬяь опыт ВашаГІтоха, агитационнн коллективе дешар эргаДьяхха тоадарен, цун боярен лаКхбарен тІедерадь гІулакхашн белгалдарах. ГІулакхашн ВашаГІтоха ЬьЬ ЬьЬ.

Дешара ЬЬу толаме чаккхаЬкара, итогоЬн занятеш чаккхаЬхар дуХьА дика кийЬо яра партийнн организацешца пропагандистаца цхьана хьаЛхХаГІе а белгалГе еза дешара итогоьн занятей формен ханаШ, хьаЦйта оттаергйоЛа темаш деша баГІарашца шоай хаинахьа Дакхачийна, дика кийЬо яра царца новкъостал де деза. ПоМещенеш, гойтара пособеш, пропаганда техническнн средствашн кийчьЬра предприяте, организацей, колхозий, совхозий экономическнн техническнн службашн оарДагІьяха еза.

Ерригача партийнн организацешка итогоЬн занятеш цхьан хаина хиЛийта мегаРЬнн, КПСС райкомийн горкомийн аппаратА боаХлой, предприятейн боаХлой, предприятийн организацейн кулгалхойн, кхЬбараш занятеш ТІа ухаЛъурбоЛаш ВашаГІтехьЬакхха беза ТІа боЛх.

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома политическнн дешара ЦІепо апрель бетта юхьхе дІаяхьЬайтаЛ партийнн, комсомольскнн политическн дешара, экономическнн образоване системе итогоьн занятеш яра мел ЬЬа методическн рекомендацеш, ерригА материалашт: курсашта декъашт хетаргаЛъа оттадь зачетийн экзаменийн хаттараш; хетаргаХъа оттаяь проблемаех лаЬца ева итогоьн теоретическнн ІилМа-практическнн конференцей планашн кхЬйЬола материалашн.

Политическнн дешара кабинетий заведуюшешца кхьастта семинар яьЛ, цигА ДуккаДен хиНначА кертТера дешаех цаІ политическнн экономическнн дешара системе итогоьн занятешта кийЬо еча а доЛаш.

Итогоьн занятеш кийчьечен чаХдоалаш толам балара эша ДоарХІаМеГІара хьал да дешара шера цу доарХІаМеча хаина деш дола партийнн кулгал чІоаГІдар. Итогоьн занятеш дика ВашаГІтехьЬяхьан лаКхача идейно-политическн боарамех кийчьЬрен чаХхьАрА мел эш хьалан хИлийтаНа да дарГдаш партийнн комитеташта.

Л. КОДЗОЕВА,
КПСС обкома политическнн дешара ЦІен заведуюше заместитель, экономическнн ІилМай кандидат.

ЛИПЕЦК. Новолипецкн металлургическн заводе хьалъелаГ латт 3,2 эзар кубическн метр объем йоІа ЬьлаГІа доменнн пешк. Из ІдаЬьмзте ДоккХа домна хІинЬарча оборудованца кийчьЬ я, цо торо хуДийГ чон сиХха лоаладе. Из болх бе доЬьлийтарца мехкагІ шера кхочаргІа кхы ТІа 2.2 миллион тонн металл. Цу комсомольскн-ударнн гІишлон гІишлонхоЦен монтажникашен дошденнаГ 1978 шерах хьинаре къхьеТама шу де а из йоккХа домна-гигант хаНал ЬЬн бугг хьЛЬЬа хьЛъЬ ЬЬкХа а Ььнна. Эттарга хьаЛХа металл ЬУ пешкю ерахенДгІа укх шера 7 ноябрь хьаТІаккхочаН.

СУРТА ТІА: ЬЬлаГІа доменнн пешк ЬьлЬчеЧа.

В. КОЖЕВНИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

МОСКВА бІаЬстн ЬлаРга хьежжа дуккагІа хуЛ столица уллаНца автомашашн. ДуккаХа автолюбителаца эрЯьхай ньЬкъашка ЛаЬ гаражнкен гатаШта кІаЛен лаЬьта шоай машинаш.

ЙоЬкхо е еЗаш дуккагІа ГІулакхаш нийсу ньЬкъашка порядок лоаттае оттабарийн а. Дика кийбетнз ньЬкъаЬьЬкхаЬ бІаьстанна паччахьалкхен автопинспеце боЛхлой.

Дуккхача автообжаЛмашка трассашкен ЬьлаЬ-тохкама институтА боЛхлоа машинотроене нормализаци яра ВНИИ, техническн эстетика ВНИИ ЬьлаЬ-тохкама институтА боЛхлоа машинотроене нормализаци яра ВНИИ,

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ КЪАХЬЕГАМА ВАХТА

Чаккъьлнаа иттлагіа пятилетка хлоалагіа шера къаьхьегама квартал. Ту юкъа геттара дяка къаьхьлагр республика хьайбаш леладелаша. Дуккаг1ойла фермаш коллективаша цхьана тоаьмца хлоачаннгр хьалхьаька лаьтта декхарш.

Хьайбаш деррига тайнан продукци йохкора хьалхарча квартала планан толамца хлоачаннгр. Ахчой-Мартановскин, Веденский, Гроозненский, Новый-Юртовский, Сунженский, Урус-Мартановскин районашца Шелковской районашца. Из бахьан долаш республика коллективашца ладаьлаьнна. Дуккаг1ойла ферма коллективаша цхьана, хьалхашка лаьтта декхарех лоарг1а ца яьрш а я. Иштта, пачахьалхенгга дуккха хьайбашца йохкора хьалхарча квартала планаш хлоачаннгр хьалхьаька лаьтта декхарашца.

Хьайбаш деррига тайнан продукци йохкора хьалхарча квартала планан толамца хлоачаннгр. Ахчой-Мартановскин, Веденский, Гроозненский, Новый-Юртовский, Сунженский, Урус-Мартановскин районашца Шелковской районашца. Из бахьан долаш республика коллективашца ладаьлаьнна. Дуккаг1ойла ферма коллективаша цхьана, хьалхашка лаьтта декхарех лоарг1а ца яьрш а я. Иштта, пачахьалхенгга дуккха хьайбашца йохкора хьалхарча квартала планаш хлоачаннгр хьалхьаька лаьтта декхарашца.

Пачахьалхенгга дуккха йохкора хьалхарча квартала планаш хлоачаннгр. Ахчой-Мартановскин, Веденский, Гроозненский, Новый-Юртовский, Сунженский — шозза дуккагІа.

Пачахьалхенгга шера йохкора хьалхарча квартала планаш хлоачаннгр. Ахчой-Мартановскин, Веденский, Гроозненский, Новый-Юртовский, Сунженский, Урус-Мартановскин районашца Шелковской районашца. Из бахьан долаш республика коллективашца ладаьлаьнна. Дуккаг1ойла ферма коллективаша цхьана, хьалхашка лаьтта декхарех лоарг1а ца яьрш а я. Иштта, пачахьалхенгга дуккха хьайбашца йохкора хьалхарча квартала планаш хлоачаннгр.

Пачахьалхенгга шера йохкора хьалхарча квартала планаш хлоачаннгр. Ахчой-Мартановскин, Веденский, Гроозненский, Новый-Юртовский, Сунженский — 6 процент, Сунженский — шозза дуккагІа.

Пачахьалхенгга шера йохкора хьалхарча квартала планаш хлоачаннгр. Ахчой-Мартановскин, Веденский, Гроозненский, Новый-Юртовский, Сунженский, Урус-Мартановскин районашца, Хіамта Урус-Мартановскин — 6 процент, Сунженский — шозза дуккагІа.

Пачахьалхенгга шера йохкора хьалхарча квартала планаш хлоачаннгр. Ахчой-Мартановскин, Веденский, Гроозненский, Надтеречный, Сунженский, Урус-Мартановскин районашца Шелковской районашца. Из бахьан долаш республика коллективашца ладаьлаьнна. Дуккаг1ойла ферма коллективаша цхьана, хьалхашка лаьтта декхарех лоарг1а ца яьрш а я. Иштта, пачахьалхенгга дуккха йохкора хьалхарча квартала планаш хлоачаннгр

КАЛЕЙДОСКОП

ТАУЭРА ЮБИЛЕЙ

Великобритане эгтара тІоаГІаріІа дожххал деча лондонски Тауэрэ ухх шера дезду шиі 900-шу диэар. Цу замока эгтара хъаиаГІа дола дакъа, романскэ «КІай тІалаг» хъыльяй Вильгельма Завоевателэ приказал 1078 шера.

XVII бІашере хьаІтаХъалмаиы британскиі королий резиденци эр Тауэр. Цул тІехьаГІа пачхъаьдыхен набахте хинай ухкаэ. Цуг сонГІа, цу замке мотгиг корэрэ хинай ахча деча конна, королевски зоопарка, обсерваторие, арсенал, гераий мастерскойна, ганзаи лоаттаэра. ЛерхІаи да юбилейн шера ухкаэ хеч мыл лпон совГІа туристаш бола ГІаргбра аьина. Царна кнІчьыйй хьаьстта бола суверниаш. 45 цент мах бола эзаиЗкагара дезо 1490 фунт мах бола дэшо оархилта ухкачаш.

...ХІьаІта Таузрэна сайГІа лелаш хъайгаш ца. Легендаэ ягачох, Британ Іохартэ, тІехьарга хъайг замкера ДІаЗкаэ. Цудухь дай-хьоГІ хІара ца кхо бутт массаэа бола оалхазарий тхъамаш тедаш хилар.

(АПН).

□ □

МАХИНАЦЕШ... ПОДДЕЛКАШТА ГОННАХЬА

Кхо эзар совГІа йокхачча хІамаина тІаьчаГІерташ бола нах чуБийраб Султанбури яхачча таиланДски провинце кокьмоттигерча районашка. Дуккхача соаделтельни археологаш ГІаІаьдхьа аьлкай тайп-тайпара бронза а кьыиа дошона юкх ах мыка лоархІача тІоІх эь а хІаиаГІ йоаЗка моттигаш, Сиэьхь оаЗкаш я моттигерча шин помещиика доаЗлаьдара 18 аьр бола ГІергторе. ЦаьгаьгІ дашка кІезиГа хІама хьаІчаиа «археологически бум» йоаЗеча деиа. Цар хІара деиа хьаІ тІабаьХъарашкара 30 баІта лоархІам бола ГІаІкатъ. Цьхьаькъда, эгтарташ, массовий культ дукхаГІа хІама кхаьчаГІ из ГІулаКх баьЗан аитикварии хІамаш йоаЗкачарна экспиэмен совдегерхоина. Таиландски пресса йоаХ, дукхха а дукхаГІнна корнаь хІамаш лаьттаГІара хьаьяьа йоаЗщаш искусственни хьаьь хІамаш я. Уж хьаьлй Бангкока тайп-тайпара аитикварий центрашка, цІи эсаЗча «хьуГ рынке» а еш, тІаккха кьайлаГІа Султанбури яхача проиице 10 а йиЗьа цитаьлаттах дІаеХкай. Цийй тайпара йола археологически «Эльдорадо» я аьлиа табарах ца а дьхьа совдегархоина пайда эц дукхха пах тайп-тайпара йола антикварии хІамаш вІе бола-бола-лярх, пар маьхаш чІоагІа лаХ а дьь.

(АПН).

Доктора Илизарова институт

Гор. Курган, докторга Илизарова — цу тайпарча лоаЗцаиа адресГа письмош ух вай мехка дукххача городашкара, довзол арахьара. Уж ухкиг медицински Іилмай доктора, РСФСР заслуженни лоро профессора Гаврил Абрамович Илизарова халача лазарех берзабьчьа, боКьонца къЗьеГа могергдоиш тоабаЗча мехкагара.

Дукххача шерашка тохкамаш а деш Г. А. Илизарова хьаьЗ лакхе эффект йолаш теоретически нийса йола опорни-двигательни аппарата лазарашта радикально дерба дера йола, ортопедин травматологин дукхха чеканне проблемаш кьоастае торо хулийташ йола методика. Уж кийчьаро торо хилийтаЗ хьалха дІаяхача хаиа дерба де йиш хургъеш, аьина хеташ хиннарашта дерба де, хІьаІта хала операциеш а еш хьалха дерба деш хинначоа метта цІий ІІадаьГ ца боаьхкаш дерба де. Иштта эгтара хьалха къаьдача деГІан тІехкаштон хинна йокхка дефекташ трансплантанташ уеттае ца еаш тІехкашта эцаш йола форма хьаЗ, уж деГІайоаГІаргъ йолаш тоаЗ, тайпа-тайпара деформацеш дІаяха торо хилийтаЗ. Цул совГІа дукхха кхийон хала медицински проблемаш кьоастаеча бола ниКъ а корабаьБ. Цуга тайпара дерба дунен практике эгтара хьалха дабуГоаторийн хьалаиа деш Дж. Травматологин ортопедин исторе чуХь эгтара хьалха дукхаГІа дІаЗкаиа дола ДІаЗкаиа опорни-двигательни аппарата айпаш дерзадера хаиаш шоза-кхоза кІезнГе віашТІаьхьаьнна. ХІьаІта цІьаЗойна ца барЗІаЗза а кІезнГаГІа ба ниКвилдаш.

Г. А. Илизарова тайп - тайпарча оагІоиницкьаьара дІаьчьа клиника - экспериментальнаьй ортопедическэ органиаме хулаш йолча деГІ ихламеттаттадерин формаш эьхьийийтаЗкан процессиша доаЗдара хьаЗлаГІа йовзаш ца хиина торонаш гучаьхьаЗй.

Г. А. Илизарова карагІдаиар бокхха Іилмаи практическэ доаЗкъ болаш хІама долга хьаьхьаХар Кургане ортопедин травматологин экспериментальнэ Іилма-тохкамаш институтаЗ хьаьЗ. Йолаш Іилмаи центр цунах хиларо. Советски Іилмаочун новаторски кьаьгаГІан - бахьан долаш хьа а хиина сихха деГІаборІ хьа керда Іилмаи-практически лостам, хІьаІта дай-мехка медицински Іилма травматологин ортопедин институтаиа доаЗкъоаш хьаЗдара позицедка доаЗлаш дІаьхьаьна дьхьнаД.

Института дербан - физкультурин кабинете цай зламигача пациентоца ва Г. А. Илизаровл.

Аьттехьарвар — дербан-физкультурин кабинета инструктор.

Э. КОТЛЯКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Арадьннад Грозне

«Литературни Нохч-ГІалгІайче-78»

Нохч-ГІалгІай книжни издательствана ІаІаьмат диКа хІама хаРагІдьаИнад. Дукхх ха йоаЗаш цо арахІийнад «Литературни Нохч-ГІалгІайче-78» яха тайп-тайпара жанрий произведеиеш тІайола сборник. Уггаза ваІ цаьхьаза а вІашатІіхьтаргда вайна боВвачча, безача йиЗзиЗкоца, поэташца, литературоведашца, журналистаица, боЗзарГа эгтара хьалха яаде болалуш бола авторашца.

Альманаха хьалхара раздел хьаелл. Нохч-ГІалгІай хьалха поэтесса Ахматова Рансай «Поагаш я кхуарна цІи, чудувла, доттагІий» яха статьица. Дечча ГІулаахий уЗлаш дег чу йоаЗеЗ цу статьис. Довзийт дахар-дешар, долаиІдар, хурглар.

Банова-дикача хьехархочоа Елена Ильинична Маслова-ца хетаЗ я «Нана мо дика я» яха Горнов Александра очерк.

«Кхаьнг цІа» яхаш я Бокоп Аьхмада повесть. Цу тІа дуцу Сийлаьх-боккхача Дай-мехка тІем-тІа кьонгаш байна цхьаь йисача ГІалгІай халдасгаьнаьнах лаьЗа.

Безам тІаболдаш дешаргда ГІайгІаьнаьнах «Сегаг» яхеи Чаьхиев Сайда «Вой» хьеи дувцаргаш.

Альманаха тІа я Осмиев Хьамзата, Богданов Виктора, Гагиев Гаирхана, Шайдиев Алвадг стихаш, Веролький Юре стихашца яьлЗь лирически повесть.

«КьонгаЗ оаЗаш» яхача дакъа тІа я Л. Калитай «Дийна йола летопись» яха Нурадилов Ханишай ІІеГаГІа долча Нохч-ГІалгІай паччахьаЗкеи драматически театра историк йола статьи. «ЗаьчечІа когаметаЗ бусалба ди мишта ДІаЗтаЗ тучдоаГІа чечІан ГІалгІайн легендашн оаЗамашн» яхаш я Нохч-ГІалгІай университета доценга Даккилов ИбрахІима статья.

Вайнахан музыка вазчарна дика йовз композитор Бексултанов Іумар. Классически-романтически жанрашца тІа болх беш да Іумар. Дика йоиз вайна цун «Гамар», «Са хьаьмсара моХх», «Вайнахьа эсиизш» яха а кьийола а симфонически произведеиеш. Цул соаГІа дІяжу болх бакъ Бексултанова кларнетна музыка тІа, вайй театра сиСтаКкаШта музыка яЗьеШ я. Іумара вахарах а цун творчески балдах а лаьца я Татаева Саетланас яьзьь очерк.

Лоцийа аьлчА, Нохч-ГІалгІай книжни издательствас бакъ дика, тайпаЗне болх ба. Из тайна йаДнеиеш цунах ГІалгІа ара ме ювл литература а искусство а, литературний критика а деГІазна дарка лайда баргба.

Бек АБАДИЕВ.

МАЛИКАЙ ТОЛАМ

Берий сайнке болх бе атта даш. Берашца болх беш вола саг бергаш дезаш, цар оамалех дика кхеташ хилла яеза. Иштта саг я Шаликин районера № 1 йолча садика воспитатель Хасаева Малика. Кастта шийтта цу доаЗ по цига болх бу. Дика ха ІомаьаЗ по цийй болх.

Дукхх ха йоаЗаш районе киннача «Берий садикашкара дикаГІа йола учебно - гоІтарна пособие» яхача конкурсе Малика болх бола коллективо хьаЗхара моттиг яьккхар.

Дика оамалаш, кьаьсетамара безам Іомабу Маликас бераШта. БІьсти яьлла эиаиа, гонаиг діаЗоа цаьр. ТІехьаГІа царна ГІулаах ду, шийй ІІамагІа дочча берашца эйьлаза боаЗаш дика хила-а Іомабу.

Берашта еаш, цар ІІаьЗ, ІІаьЗ ІІаьЗ ІІаьЗ